

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune :

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre șase lune . . . 6 " " "
Pre anul întregu . . . 12 " " "

Pentru Roman'ia :

Pre anul întregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
" 6 lune . . . 20 " " = 8 " " "
" 3 " . . . 10 " " = 4 " " "

Pentru Inserțiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbrale pentru fiesca care publicatiune separatu. In Loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decâtu numai de la corespondenti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii ramisi si nepublicati se voru arde.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a de la 12. iuniu a camerei deputatiloru.

Presiedinte: P. Siomsciu. Notari: Petru Mihali si Col. Sèlu. D'in partea guvernului: c. Andrasf, Bedecovicu, Mel. Lonlai, b. Iosefu Eötvösiu si Stefanu Gorove.

Se dà citire proces. verb. alu siedintiei trecute, se autentica.

Apoi se susternu mai multe petitiuni, si se tramitu comisiunii de petitiuni.

Iuliu S'chwartz interpeléza pre întregu ministeriulu, că are de cugetu a despartî ministeriulu agriculturii de alu comerțului si industriei, pentru a se infinti unu ministeriu de agricultura, — mai departe presentă-va cătu mai curendu proiectu de lege pentru infintarea unui organu, care sê se ingrigéscă de caus'a seraciloru? — Se va comunică ministrului presiedinte.

Min. fin. Lonlai respunde la interpelatiunea dplui Eugenu Sirmai, cumcâ cei ce au suferitu daune d'in caus'a gerului sêu a sêcetei, voru fi dispensati de una parte a contributiunii. — Interpelatoriulu e multumitu cu responsulu.

Min. fin. respunde la interpelatiunea deplui Nic. Iancovicu in caus'a abuseriloru organeloru financiarie, sustienendu, că finantariu nu comitu abuseri numai aplica legea. — Interpelatoriulu nu este multumitu cu responsulu, si cere a se pune la ordenea d'ilei, inse majoretatea camerei s'au deshiaratu multumita cu responsulu.

La ordenea d'ilei urméza proiectulu de lege pentru votarea recrutoru.

Dupa ce vorbescu mai multi pro si contra se face votare nominale, si proiectulu se primesce de base pentru pertratarea speciale cu 276 contra 25 voturi.

Presiedintele anuncia, că directorulu cauzelor reg. cere invoirea camerei pentru ca sê pota intentă procesu de presa contra deplui Svet. Mileticiu pentru căti-va articli esiti in „Zastava”; deci propune a se esmite ca in diet'a trecuta una comisiune de 10 care va avè a cercetă actele si a raportă camerei.

La propunerea deplui Col. Ghyczy, literale acusatorie se punu la ordenea d'ilei pre siedinti'a de luni.

Siedinti'a se inchia la 13/4 or. d. am.

Siedinti'a d'in 14. iuniu a camerei deputatiloru.

Siedinti'a se deschide la 10 ore a. m.

Dupa autenticarea procesului verb. alu siedintiei trecute, presiedintele spune, sê Svet. Mileticiu cere pre cale telegrafica a i se prolungi cu 14 zile concediulu. — Se acorda.

Danilu I r a n y i interpeléza pre ministrulu inter. d'in ce cauza si la acui cerere a numitu in Martiu a. c. comisariu regescu pentru cetatea Pèciu, cum pote consideră de legale numirea comisariului, nefindu suscrisa de rege, pentru ce nu l'a rechiamatu d'atunci, eand lu-va rechiamă, este aplecatu a susterne camerei actele referite la numirea comisariului? — Interpelatiunea se va comunică ministrului concerninte.

Franciscu D e a c u presinta petitiunea reuniunii femeiloru prevediuta cu 7 mii de suscrieri pentru infintarea unui modelu de scola superioara pentru femei. — Se tramete comisiunii de petitiuni.

Min. comer. Stef. G o r o v e presinta conventiunea postale inchiata cu Roman'ia libera si cu Serbi'a, in originalu si in traducere, mai departe proiectele de lege pentru inarticularea acestei conventiunii. Cere a se pune la ordenea d'ilei.

Presiedintele intréba camer'a de voiesce ca numai testulu maghiaru alu conventiunii sê se tiparéscă, sêu si in cele lalte limbe, in care este compusa?

Col. T i s a se invoiesce ca sê se tiparéscă numai unguresce, inse doresce ca fie care sectiune sê aiba cătu unu esemplariu d'in originalu pentru a se confruntă cu traductiunea.

Presiedintele se va ingrigi, ca actulu in cestiune sê se tiparéscă in limb'a unguresca, ér' originalulu se va decopiă in 9 esemplare.

Col. T i s a dîce că la responsulu si intrebarea ministrului presiedinte, in caus'a intrepătării legiloru, nu pote respunde in modu directu, ci face motiunea urmatoria :

1. Camer'a sê indrumeze ministeriulu: 1 ca in casulu candu nu elu este organulu competentu pentru esecutarea a aplicarea legii, si candu existe una alta corporatiune competentu a decide in privinti'a espicării necorespondentorie a legii, — sê se retiena de la intrepătarea legii;

2. ca sê nu se amestece in cerculu competentiei juridice a altoru organe chiamate a esecută legile.

3. sê presinte cătu mai curendu camerei unu proiectu de lege despre responsabilitatea organeloru si juridictiuniloru amministrative si in caus'a organizării unei judecatorie nedependente si constitutionale, care sê decida definitivu conformu casuriloru concrete in privinti'a controverseloru ce s'ar' ivi între amintitele organe si juridictiuni sêu între aceste si ministeriu.

Motiunea acést'a se va tipari si pune la ordenea d'ilei.

Sigismundu B o r l e a face interpelatiunea urmatoria :

1. Scie dnulu ministru de comunicatiune că foieleloru d'in Vien'a: „Albina“ (romanésca: si „Novi Pozor“ (croata) li s'au denegatu debitulu postale pentru tierede de su coron'a unguresca?

2. De cum-va scie, apoi facutu s'au acést'a d'in mandatulu sêu selu putienu cu aprobarea on. d. ministru, — si d'ca nu, voiesce d. ministru a despune ca acést'a mesura anti constitutionale sê incete numai de cătu?

3. Ér' de cum-va s'au intemplatu d'in poruncéla si ordenulu dsale, ce l'a indemnatu la acést'a procedere irregularu si anticonstitutionale, cum o pote combină cu principiile constitutionalismului si ale libertătii?

Min. de comun. c. M i e u: On. camera, o. d. deputatu este in ratecire, fiindu-că cestiunea apartiene ministeriului de comerțiu.

Min. de comer. G o r o v e: on. camera, candu voiu avè norocire a cunosce interpelatiunea, speru, voiu avè ocaziune a lenisci cu responsulu meu pre d. interpelatoriu; si pana atunei protestezu contra expresiunii „anticonstitutionale,” cuprinsa in interpelatiune. (Strigari in stang'a: Vomu vedè!)

Presiedintele: Interpelatiunea se va comunică dnulu ministru de comerțiu.

Min. pres. A n d r a s f i respunde la interpelatiunea deplui Svetozaru Mileticiu, facuta in privinti'a fainiei, că Austro-Ungaria ar' avè de cugetu a ocupă Bosni'a. — Interpelatiunea constă d'in 2 intrebări: 1. Scie guvernulu ungurescu si mai alesu ministrulu presiedinte, că in confiniile militari se facu fatia-fat'isii pregatiri pentru resbelu? Este aplecatu a-si intrebuintă influinti'a la loculu competentu mai inaltu, ca guvernulu austro-ungurescu sê nu oserve politic'a interventiunii in orientu ér' fatia de Bosni'a politic'a ocupatiunii? — Cu privire la cea d'antăia respunde, că scie d'in funtele celu mai competentu, că in confiniile militari nu s'au facutu si nu se facu pregatiri pentru resbelu. In privinti'a intrebării a dou'a, min. pres. este de acé'a parere, că n'avemu altu interesu fatia cu orientulu de cătu sustienerea relatiunii de buna vecinatate. sporirea si ascurarea legatureloru de comerțiu si comunicatiune, si neci decâtu ocupatiunii intr'un'a sêu alta direptiune. Acést'a parere sêu direptiune politica s'au staveritu in comunu între ministeriulu comunu si guvernulu ungurescu D e o r a - c e inse d. interplatoriu cere una

neintreventiune absoluta, min. pres. deshiara, că neintreventiunea in Orientu are si ca una margine, si acést'a este: neintreventiunea altoru-a.

Luandu-se actu despre responsulu ministrului pres. se presinta voturile pentru membrii delegatiunii. Resultatulu se va publică in siedinti'a de mane. — Min. comun. c. M i e u cere alegerea unei comisiuni pentru călile ferate. Paulu Madocsányi propune a se alege una comisiune financiarie. — Voturile pentru ambe comisiunile se voru presintă joi (17. l. e.)

Presiedintele aréta epistol'a vice-directorulu cauzelor reg. pentru improcesuarea deplui Mileticiu, Franciscu D e a c u propune a se concrede unei comisiuni de 10 membri cestiunea.

Danilu I r a n i cere a se tipari tote scrisorile D'aci se escă una disputa lunga, in urma majoritatea camerei votéza in contra tiparirii, si estu-modu se trece la ordenea d'ilei, luandu-se la pertratate opeciale proiectulu „despre trupele unguresci de linia.”

Gavr. V á r a d i combate titulu, fiindu-că nu coresponde articlului XII. d'in 1867, in care se amintescă chiaru „armat'a unguresca“ firesce ca parte intregitoria a armatei imperiului, si propune a se intrebuintă expresiunea „armata unguresca.”

Propunerea se sumite votării si se respinge cu 150 contra 120 voturi.

Propunerea comis. centrali la §. 1. ca contingentulu anualu in locu de 39.433 sê staveréscă in 39.339 recruti, si in locu de 3943 capete numai 3934, se primesce. — B. Lud. S í m o n i dechiara că a avutu de cugetu a face emendamentulu, ca in locu de 5 se staveréscă numai 3 elase, dupa ce inse chiaru si titulu proiectulu este nelegalu, nu va propune emendamentulu in cestiune.

— Secr. de st. Car. C h e r e a p o l i spune, că cele 5 clase sunt numai pre papiru ér' in realitate numai 2 voru veni sub asentare. — Paulu N i a r i combate pre autevorbitoriu. Mai vorbesen cati-va, se primesce emendamentulu comis. centrali ca recrutarea sê se amene pana la 15. aug. Votarea definitiva a proiectulu se va face mane. Apoi se trece la pertratate proiectulu de lege despre taiarea galbiniloru de 10 si 20 franci, si se primesce pana la §. 7.

Siedinti'a se inchia la 2 ore d. am.

Siedinti'a d'in 15 iuniu, a camerei deputatiloru.

Siedinti'a se incepe la 10 ore.

Dupa autenticarea protocolulu siedintiei precedinti, presiedintele anuncia scrisorile intrate. — Paulu Sontagu (d'in Cenadu, susterne petitiunea mai multoru locuitori d'in comun'a Apatu (cott. Cenadu) pentru vindecarea nedreptatiloru ce li s'au facutu d'in partea preotiloru esmisi cu ocaziunea alegeriloru pentru congresulu catoliciloru latini. Acesta si alte trei petitiuni se trametu comisiunii de petitiuni.

Apoi se publica resultatulu votării pentru membrii delegatiunii trebeloru comuni. S'au presintatu 240 voturi 5 fără nume, si s'au alesu membri ordenari d'in partea Ungariei:

Iuliu Cautiu cu 233 voturi, Stefanu Bito cu 232, Sandru Buianovicu cu 232, Albertu Sémsey cu 231, Colom. Hertelendi cu 230, Antonu Iancovicu cu 230, Franciscu Hazmanu cu 232, Georgiu Ivatskovits cu 230, Eduardu Zsedeni cu 230, Iosifu Bano cu 229, b. Gavr. Chemèni cu 229, Clemente Ernastu cu 228, Paulu Ordodi cu 228, Ionu Pasteli (d'in Maramuresiu) cu 228, Maur. Wahrmanu cu 228, c. Lupu Bethlenu cu 227, Ionu Horvatu cu 257, c. Fernandu Zici cu 227, Ionu Ciotta cu 26, Franciscu Pulschi cu 226, Fridericu Wächter 226, Samuilu Turi cu 225, Iosefu Papu cu 222, c. Iosefu Zici cu 222, Fernandu Eber cu 221, Stef. Rudnai cu 219, Acatiu Petroval cu 218, Ladislau Szögyényi cu 215, princ. Paulu Esterházi cu 215, Col. Sèlu cu 212, Bernardu Sitani cu 212, Macsimil. Ürményi cu 212, b. Albertu Vodianer cu 210, c. Victoru Zici-Ferraris cu 210,

Georgiu Stratimirovicu cu 197, Martinu Danielu cu 175; — membri suplenti: Augustinu Clobusitzky cu 221, Danilu Török cu 218, Ernestu Urbanovschi cu 216, Iosefu Kéthelyi cu 214, Acatiu Barcai cu 213, Samuilu Nagy cu 209, Vincentin Bogdanu cu 206, b. Fr. Sirmal cu 201, Stefanu Anyos cu 199. D'in partea Croatiei ca membri ordenari: Alesandru Fodroti cu 221, Stef. Iancio cu 231, c. Lad. Peiacevicu cu 232, Petru Horvatu cu 230; — ca membru suplentu: Stefanu Hervoici cu 231 voturi.

Lad. Gond a interpelca ministeriulu intregu, ca are de cugetu a presinta inca su decursulu sesiunii actuali unu proieptu de lege pentru ascurarea dreptului de asociare si intrunire, si ca regula-se va catu mai in scurtu libertatea industriaria, resolviundu-se in modulu doritu petitiunile intrate in caus'a acest'a?

Dr. Jos. Hodosu. Onorabila camera! (s'audi mu) Amu se facu domnului ministru de interne o interpelatiune s'audimu). Voi espune pe scurtu fapt'a.

La a. 1861. s'a formatu in Transilvania o asociatiune sub numirea de „Asociatiune transilvana pentru literatur'a romana si pentru cultura poporului romanu“ (o voce: ce este ast'a?) Numai decatu ve voi spune si unguresce (vorbitoriulu spune unguresce, apoi continua). Scopulu acestei asociatiuni se cuprinde in titlulu ei; acela este: inaintarea literaturii romane, si prosperarea poporului romanu in cultura; asiedar' dela acesta asociatiune este eschisa tota politic'a, tote discutiunile politice.

Asociatiunea, dupa statute, tiene in totu anulu ca te-o adunare generale ordinaria; cu asta ocaziune se primescu membri fondatori si membri ordinari, si se alegu membri onorari.

Astfelu asociatiunea a tienu si anulu trecut, in luna lui Augustu, adunarea sa generale, si in asta adunare a alesu de membri onorari pe Vasilie Alesandrescu Urechia si pe Bogdanu Petriceicu-Hajdeu, ambi cetatiani ai Romaniei si barbati eruditi, cari atatu pre terenulu limbisticu, catu si in istoria si in literatura peste totu, a facutu multe si meritate servitii pentru cultura gintei romane.

Dupa statutele asociatiunei, alegerea acelor-a cari nu sunt suditi austro magiari, este supusa aprobarei guvernului.

Dilele trecute amu cetitu in diurnale, ca guvernulu magiaru n'ar' fi aprobatu alegerea mai susu-numitiloru, si respective n'ar' fi datu concessiune acestor-a de a pote fi membri onorari ai asociatiunei.

Dreptu aceea intrebui pre domnulu ministru de interne: daca pentru V. A. Urechia si B. P. Hajdeu alesi membri ai asociatiunei transilvane, intr'adeveru n'a datu concessiune de a pote fi membri acelei asociatiuni; si ce a indemnatu pre dlu ministru la acest'a?

De altmintre, onorabila camera, amu onore a pune interpelatiunea in scrisu la buroulu casei, si me rogu a se da cetire (s'audimu).

Notariulu cetesce:

Interpelatiune catra ministr. de interne.

„Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultura poporului romanu“ infintata in Trasilvani'a inca la a. 1861. in adunarea generale d'in anulu trecut a alesu membri onorari pre V. A. Urechia si B. P. Hajdeu, barbati eruditi, si cetatiani d'in Romania;

alegere a acelor-a, cari nu sunt suditi austro magiari, se supune, dupa statute aprobarei guvernului;

in diurnale amu cetitu ca guvernulu magiaru ar fi negatu aprobarea alegerei mai susu numitiloru:

dreptu aceea intrebui, si respective interpelezu pre dlu ministru de interne:

1) V. A. Urechia si B. P. Hajdeu, barbati eruditi d'in Romania, alesi fiindu membri onorari ai asociatiunei transilvane — adeveratu e ca dlu ministru nu li-a datu concessiune de a pote fi membri acelei asociatiuni? Daca e

2) Ce motive a indemnatu pre dlu ministru a nu aproba aceea alegere?

Pesta, 15. Iunie, 1869.

Iosefu Hodosu.

deputatu cercului Bradu, comitatulu arandu.

Presiedintele: Se va comunica cu dlu ministru de interne spre a responde in un'a d'in siedintiele viitoare.

Min. de int. b. Wenchheim responde la interpelatiunea lui Valentinu Cisar u facuta dreptu acusa in contr'a comitetului districtului Fagarasiu. Ministrulu scie ca in adunarea comitetului, candu s'a cititu ordenatiunea pentru alegerea comitetului centralu electoralu, s'au redicatu voci agitative spre a impedece alegerea comisiunii cen., majoritatea comitetului inse s'au conformatu ordenatiunii si au alesu comisiunea electorale, si estu-modu nu pote acusa pre comitetulu districtului Fagarasiu ca ar' fi procesu contr'a legii. Motivulu ca comitetulu numai silitu moralmente au alesu comisiunea electorale, l'am desaprobatu — dice min. — si am indrumatu la ordine comitetulu, asigurandu-lu, ca voi procede cu tota

stricteti'a legii contr'a a or' ce incercari indreptate contr'a ordenei publice si a legiloru santionate. Am facutu atentu in privint'a acest'a si pre capitaniulu districtului, carele pana acum au procesu legalu si cu tactu, si eredu ca va procede si d'acum inainte conformu ordenatiunii mele. Candu acesta ordenatiune s'a cetitu in siedinti'a comitetului, numai unu oratoru, visariulu grec. Antonelli a redicatu euventulu proponendu a se face Maiestatii sale una representatiune d'in caus'a dogenei nemeritate. Capitanulu inse sustienu ca dogen'a in cestiu-ne nu pote servi de base justa pentru representatiunea propusa, si estu-modu s'au luat actiu — cu onore — despre acea ordenatiune. — Totu in siedinti'a acea rescriptulu Maiestatii s. ce conchiamã diet'a, s'au primitu cu insufletire si profundu devotamentu. Cu privire la abuserile si violentarile comise de oficianti cu ocaziunea alegerii deputatiloru, am despusu a se face investigatiunea prealabila, si la casu candu plansorile voru fi basate, voi aplica stricteti'a legii contr'a faptuitoriloru. Alte despusetiuni n'am aflatu a fi necesarie, guvernulu Maiestatii s. inse nu va suferi neci unu felu de miscaminte si tendintie reactionarie (va se dica: juste si nationale — rap.) ci si va tiene de detorintia a aplica measurele cele mai rigoroze contr'a loru. (Aprobãri si aplause — ex offu.

Csiszár Bálint: Sum forte multumitu cu respunsulu dnului ministru de interne.

Min. int. b. Wenchheim responde apoi la interpelatiunea deplui Gustavu Capu in caus'a organizãrii corporiloru representative d'in fundulu regiu. Guvernulu — dice min. — a primitu de base proieptulu universitatii sasesei, si regulamentulu guvernialu numai in privint'a censului si a modulu d'alegere diferesc de alu univers., fiindu-ca in loeu de alegerile indirecte propuse de univ. inteduca cele directe. Regimulu intruducundu regulamentulu provisoriu, a executatu despusetiunile art. 43 d'in '868. Guvernulu va sustiene acestu regulamentu, ca fundulu regiu se scape odata de sistemulu burocratecu. si se se pota alege corporatiuni, care se reprezinte intru adeveru opiniunea publica.

La cererea deplui Capu, respunsulu se pune la ordene dilei spre a se pertrata la tempulu seu.

Trecundu-se la ordene, se continua si termina pertratarea speciale a proieptulu de lege pentru taiarea galbeniloru de 10 si 20 franci. Votarea definitiva se va face in siedinti'a venitoria. — Apoi se da citire raportulu comisiunii emise in caus'a controlãrii detorielor perdinti, — se va preda comisiunii financiarie ce se va alege joi (in 17. I. c.) — In urma se face votare nominale a supr'a proieptulu de lege despre recrutarea de estu-tempu. 210 insi au votatu cu da 17 cu ba, si 84 au absentatu.

Siedinti'a se inchia la 1 ora si 25 min. d. am.

Nr. 149 — 1869.

Protocolu

ce s'a luat in siedinti'a sinodului protopopescu gr. cat. alu Sibiului convocatu prin cerculariulu protopopescu d'to 26 Aprilie Nro 139—1869, pre bas'a cerculariului Metropolit. d'in 15 Aprilie 1869 Nr. 498.

I. Adunandu-se membrii sinodului atatu d'in partea preutiesca, catu si mirena in baserica gr. cat. d'in loeu la 3 ore dupa amiedt, presiedintele sinodului protop. D. Ioane V. Rusu, se adreseza catra sinodu cu unu euventu in care arata scopulu acestei adunari sinodale, si dechiarandu adunarea deschisa, poftesce, pre membrii sinodului, ca se si alaga doui notari ad hoc cari se si alesera in pers. Dloru Ioane Popu, parocu in Viz-Oena si Nicolae Densusianu.

II. Dupa aceea presid. propune conscrierea membriloru de facia, — carea facundu-se, se afla a fi presentu la sinodu, membrii d'in 28 comunitãti bes. (parochie) 75 membri intre cari 26 prenti cei lalti mireni.

III. Presiedintele dechiarandu sinodulu de constituitu face urmatori'a propunere: e cunoscutu, ca dupa repausarea prea meritatulu barbatu alu baserice si natiunei nostre Alesandru St. Siulatiu, prevedinti'a divina a binevoitu a ne da unu arceiscopu si Metrop. in person'a Pr. S. Sale Dni Dr. Ioane Vancu'a deci propune:

Sinodulu sei ureze, ca Ddiu pre acestu prea veneratu arceiscopu, se lu tiene la multi ani spre fericirea clerulu si a natiunei nostre, — si totu odata se si exprime dorintia ca precum antecesorii d'insului, s'au luptatu totu-de-un'a, pentru cleru si natiune asiã si P. S. Sa cu poteri nefrante, se se lupte pentru drepturile natiunei, pentru baserica si autonomi'a ei.

Adunarea sinodala primesce cu insufletire euventele respicate de D. presiedinte, si porumpe in

urãri de „se traesca“ si se decide a se trece esprimarea acestor semtieminte la protocolu.

IV. Presiedintele areta ca la ordene dilei, vine cerculariulu Metrop. d'in 15. Aprilie 1869. Nr. 498. — referitoriu la legea scolara adusa in sesiunea dietei trecute d'in 1868, si anume Articolulu de lege 38.

D. presid. amintesce ca in sesiunea dietei d'in Pesta in 1868 s'a adusu o lege pentru invetiamentulu poporului, si dice ca deca nu vomu staru d'in tote puterile a coresponde conditiuniloru cuprinse in §§. 11, 12 si 13 ai acelei legi, vomu veni in pusetiune, de a ne perde dreptulu de a ave scole confesionali, in care se ne educamu tenerimea noi insi-ne, si a-i da necesari'a crescere religioasa si morala. Statulu in puterea amintitei legi va desfintia scolele confesionale si va ridicã scole comune, sen de statu, cari nu voru depinde multu de la baserica; dupa ce e constatatu d'in Istoria, ca baserica ne-a scutitu si ne-a mangaiatu in tote tempurile cele triste, asiã si acumu se ne silimu, ca se ne sustienemu dreptulu nostru celu mai santu de a ave scole confesionale. De aceea recomanda acestu obiectu momentosu seriosei consideratiuni a sinodului, si acest'a se se dechiarã, si se se consulte asup'a modalitatii pentru sustinerea scoleloru confesionale conformu legiloru dietale.

In legatura cu acest'a presiedintele cetesce cerculariulu protopop. de d'to 26 Aprilie 1869. Nr. 139, — indreptatu catra parochi tractuali prin care s'au convocatu la sinodu.

Dupa aceea poftesce pre notariulu Densusianu ca se deã cetirea cerculariului Pr. S. Sale D. metropolitu referitoriu la caus'a scolastica d'to 15 Aprilie a. c. pre a carui basa s'a si conchiamatu sinodulu. Dlu presiedinte afla cu calea mai da unele desluciri, fiindu ca caus'a scolastica la noi este cea mai grea, pentru ca poporulu nu a ajunsu acolo, ca se cunosca inca bine beneficiile adeverate ale scolei, de acea preutii si toti membrii de facia, se si deã tota silintia pentru a capacita poporulu in asta privintia. — Ori voru fi scole confesionali, ori de statu totu poporulu va debu se sustiena platindu 5° d'in dare. — In legatura cu aceste D. parocu Demetriu Cutaanu arata ca dãrile si greutatile potu se provina si mai mari d'in scolele de statu.

D'in aceste puncte de vedere momentose se ne ingrimu dara, ca precum noi ne amu sustienutu scolele confesionali pan'acum: asiã se le sustienemu si de aici inainte.

D. Teodoru Cumanu poftesce ca scolele, se remana confesionale, dara doresce ca se consultamu midlocele cum se delaturamu dificultatile, cari ne intimpina pre totu mentulu in conducerea loru. D. Nicol. Densusianu observãza la cuventarea antevorbitoriului, ca antãiu se enuncieze sinodulu principiuulu, si apoi se consultamu midlocele cum se sustienemu scolele. Antãiu se ne dechiaramu, ca vomu scole confesionale, si apoi se trecemu la modulu pentru sustinerea loru. D'insulu arata adeverat'a deosebire intre scolele confesionali, si intre cele ce voiesce se ni-le fundeze statulu, in ambe casurile, trebue se le sustiena poporulu.

E pentru scolele confesionale.

Dupa mai multe desbateri seriose se aduce urmatoriulu conclusu unanimu:

Sinodulu se dechiarã pentru sustinerea scoleloru confesionali si indatorãza pre fia care, ca candu s'ar' cere d'in veri un'a parte vre o dechiaratiune in estu obiectu se se dechiarã cu tota energi'a, cumca noi vomu ca scolele nostre confesionali, pre cumpana aici, si pre venitoriu se remana confesionali, si in estu intielesu se se capaciteze si poporeni nostri.

V. D. Petru Bradu, in legatura cu conclusulu anterioru, doresce ca sinodulu se si exprime dorintia ca pentru desbaterã cauza nostre scolare, si pentru popularitate ei, Pr. S. Sa D. Metropolitu se fia rogatu a conchiamã ca mai curendu unu sinodu d'in intreg'a Arcidiecea.

D. protop. Rusu, mai adãge ca la atare sinodu se se convoce si mireni, pentru ca de s'aru fi intemplatu acest'a mai de multu, caus'a comuna ar' fi inaintatu pote cu multu mai bine.

Ambe propunerile combinate se primescu ca conclusu.

VI. D. Teodoru Cumanu parocu, aduce inaintã, ca deore-ce prin statutulu baserice rom. cat. publicatu in diurne, la adunarea tienenda pentru organizatiunea Universitatii basericesci rom. cat. se vedu a fi chiamati, — metropolitulu, si episcopii sufraganei ai nostrii cum si reprezentanti d'in cleru si mireni, d'insulu poftesce, ca sinodulu se se dechiarã, ca voiesce acestu tractu, in casu candu ar' fi convocati, se concurga d'in parte-si la alegerea ataroru reprezentanti?

Presidiulu observãza ca ne avendu nece unu actiu obiectiu in asta privintia, acestu obiectu nu se pote pune la ordene dilei, ci propune, ca se se treca la punctulu attingatoriu de scolele confesionali, si anume despre modulu cum s'ar' pote acele sustienã si ajutorã mai bine?

D. Ioane Papiu directoru scol. in Orlatu, aminteace, ca ar' fi de doritu, ca pentru sustinerea scoleloru existente, si ridicarea de scole noue, se se rumpa câte o parte d'in aloidiulu comunalu seu se se esarendeze câte o parte d'in pãmenturile comunali in folosulu scoleloru.

D. Petru Bradu parocu, crede ca comunole au multu multe fontane de venituri, deci ar' fi cu scopu, ca unde se

pote, venitul d'in arende de crasmaritului pre 3 lune să se cedeze în favoarea școlilor poporali.

D. Nicol. D e n s u s i a n u înca vorbesc totu în intielesulu acest'a

C o n c l u s u. Sinodulu protopopescu otaresce: ca preutimea și intielegintia mireana, să conlucre cu tota ocașunea ca să capaciteze pre poporu ca d'in veniturile comunali, să se intindia mana de ajutoria pentru sustinerea școlilor confesionali, ca asie acele să se pota provisiona și instrui cu tote cerintiele necesarie, amesuratu recerintieloru impuse prin legea dietala.

VII. D. Teod. C u m a n u par. în Vestemu, aduce era-si innainte motiunea sa ca sinodulu protopopescu să se dechiare cu asta ocașione, deca voiesce ca clerulu și mirenii d'in acestu tractu, să fia reprezentati la adunarea ce are să se tiena pre basca statului basericoi cat. pentru organizatiunea Universității baser. rom. cat. aratandu, că acest'a fiindu unu obiectu momentosu, nu se pote trece asie usioru cu vederea d'in partea acestui sinodu tractualu.

D. profesoru d'in Orlatu S. S p i n e a n u se teme că asemene participare ar' potē prejudeca autonomia constit. a basericei nostre, a carei conservare ni este atâtu de pretiosa la toti, și pentru care s'a luptatu totu de una clerulu și intielegintia nostra si este gat'a a se lupta si pre viitoriu cu tote midilocele legali și constitutiunali.

D. Nicolau D e n s u s i a n u observăza că baserica nostra ca autonoma pote să fia convocata la nescie consultari cu alte baserice, numai în cause, ce atingu trebile și interesele comune. În astfelu de cause potemu să participamu. — Déca înse obiectele pertractariloru, ar' fi de atare natura, câtu se atinga relatiunile interne ale basericei rom. cat. atunci baserica nostra la una atare adunare dupa parerea sa nu pote să participe, fara de a prejudeca, a u t o n o m i e i și i n d e p e n d i n t i e i sale garantate prin legi dietali sancionate.

Presedintele aduce înainte ca noi avemu să ne tînem de concludulu sinodului metrop. d'in 11 Augustu 1868, și altfelu despre cestiunata participare numai era-si unu sinodu ardiecesanu ar' fi competente a decide.

C o n c l u s u. Sinodulu protopop. zelosu, pentru conservarea a u t o n o m i e i basericei sale se afla motivatu a enuncia, că cestiunea participare ei, s'ene participare ei la adunarea susu amintita pentru organizatiunea universității basericei rom. cat. cadiendu în competintia unui sinodu ardiecesanu, numai acesta pote să se decida în asta privintia.

VIII. Presidiulu propune alegerea unei comisii pentru verificarea protocolului ședintiei presente.

Se alegu de membri ai acestei comisii D. Pavelu de D u n c a, Dimitru M u n t e a n u, Teodoru C u m a n u, Ioane V e l t i a n u, D. Demet. C u t e a n u și Ioane B r a d u.

IX. În urma presidulu roga în numele binelui basericescu și școlare pre toti membrii de facia ai sinodului, ca să se stradiasca fia care în sfer'a sa, a conlucre pentru sustinerea școlilor confesionali și a popularisă cu tota ocașunea acesta idea între poporeni nostri; le impune la anima strins'a detorintia nationale, cu deosebire preutimei și intielegintiei, ca să capaciteze pre poporeni a-si provede și instrue școlile cu tote recerintiele recerute de lege; a staru, ca pruncii să frecventeze regulatu școl'a, și cursulu școlarescu să se tiena amesuratu legei pre sate în decursu de 8 lune. Invetiatoriloru populari să li-se impuna strins'a detoria a propune tote obiectele preserise, a face cu finea fia carei septemane aratari la directiunile respect. ale școlilor populari despre pruncii negligenti în frecventarea școlii; ér' parochii în tota lun'a să reporteze la oficiulu arci-diaconale, despre frecventarea și progresulu școlariloru, cerendu la casu de lipsa și asistentia d'in partea deregatoriiloru civile.

Cu aceste ședintia inceputa la 3 ore dupa amedi s'a inchisu la 6¹/₂ ore.

Sibi în 6 Maiu c. n. 1869.

Ioane V. R u s u m. p.
prot. ca pres. sinodului.

Ioane P o p u m. p.
notariu ad hoc.

Nicolau D e s u s i a n u m. p.
notariu ad hoc.

Acestu protocolu s'au verificatu în 7. Maiu 186 Paulu Dunca m. p., Bradu m. p. capitanu, Demitru Cuteanu m. p., Ionu Velteanu m. p.; Teodoru Comanu m. p.

Simleu, 13. iuniu 1869.

Domnule Redactoriu! Romanii gr.-cat. d'in comitatulu Crasnei în urm'a concludului unei conferintie preliminarie tînută în 4. iuniu adunandu-se în 11. iuniu în unu numeru forte insemnatu, au decisu unanimu a participare a la congresulu catoliciloru de ritulu latinu conșiamatu la Pest'a pre 20. iuniu, precum și facerea unei reprezentatiuni la ordinariatulu de Gherl'a pentru midilucirea conșiamarei unui sinodu provinciale alu romaniloru gr.-catolici, care sinodu singuru e competente a decide în câtu debe să participe și romanii gr.-catolici la congresulu catoliciloru de rit. lat. în caus'a autonomiei baserice catolice; cu permisiunea Dvoștre preste câte-va zile voiu tramite și testulu susmemoratei reprezentatiuni. În dilele aceste cetiram în Gazet'a Transilvaniei și

cerculariulu Prea S. Sale d. Metropolitu Ioane Vancsa, în obiectulu alegerei la numitulu congresu alu Romano-catoliciloru; ne a cuprinsu o mirare vedendu ce diferentia esentială este între acestua și alu veneratulu consistoriu d'in Gherl'a; precandu v. consistoriu în cerculariulu său, dîce că obiectulu pertractarei în numitulu congresu, voru fi și „particulariele interese ale fia-carei diecese“ cerculariulu Prea S. Sale metropolitulu dîce espresu, că particulariele interese ale diecesoloru nee decâtu nu se voru numeră între obiectele pertractande în acelu congresu; „acum dle Redactoriu spuneti-ne că deca capii nostri beserecesi nu sunt în chiaru despre obiectele acelu congresu, cum să ne potemu noi orientă? acum deca vener. nostru consistoriu ne mangaia cu aceea că acolo nu se voru pertracta dogme ce interese particulare ale diecesoloru, spuneti-ne că ce suntemu îndreptățiti a presupune despre tota tréb'a asta? nu se voru pertracta dogme! minunatu lucru, ven. Consistoriu are minunate convingeri despre credintiosii greco-catolici d'in diecesea Gherlei deca afla de trebuintia a le bagă în capu că în congresulu d'in Pest'a nu se voru pertracta dogme, minunate cunoscintie a canonelor și dreptulu beserecescu trebuie să aiba gr.-catolicii d'in diecesea Gherlei deca se afla ven. consistoriu necesitatu ai capacita că în congresulu preparatoriu al'unei provincie besericescu nu se voru pertracta dogme, apoi întru adeveru e pecatu ca preotimea nostra inventia în 4 ani prin seminarie sciintiele teologice, deca mai are lipsa de comentariu și în unele cause ca aceste; înainte dara numai cu sistemulu inceputu, de câti-va ani, și apoi în 2—3 diecenie beserica nostra romana a facutu mari progresuri!!

U n u c r e d i n t i o s u.

De sub malulu regelui în 8 iuniu 1869.

Dle Red. ! În stimatulu diariu ce lu redigiati au aparutu în nr. 45—234 cu datu d'in Fagarasiu cu semnatura unui boerasiu unu articlu în care eu pe langa vice-capitanulu districtuale I. G. Codru Dragusianulu sum calumniatu de vendiatoriu alu natiunii și cortesiu alu candidatulu de deputatu dietale în cerculu superiore, Benedek Gyula.

Acesta afirmare a dlui corespondinte este cu atâtu mai malitiosa și cu tendintie rele, cu câtu d'insulu pe tempulu alegeriloru au fostu acasa, și chiaru martore oculatu la tote întreprinderile mele (între marginile legii) pentru alegerea noului deputatu dietale, și m'au spriginutu dupa potintia, acesta debue să o marturisescu, pentru că nu știu succi adeverulu, precum face dsa, și acum'a pecatulu ce l'au comis dsa tocmai în baserica d'in Venetia inferioare, în vorbirea rostita câtra poporu, ce au produsu amaratiune preste noi toti, lu arunca pre spatelile mele.

Destulu atât'a dle corespondinte, că de nu veniai acasa, nu causai atât'a neplaceri, și rusine natiunii și intielegintiei d'in tractu, pentru că Dta ca persona esaltata ai voit singuru să spargi zidulu Vavilonului cu capulu, amenintindu poporulu cu câte si mai câte, ma chiaru pe afinii Dtale i-ai departatu de la Dta prin sburdarea-ti nemarginita că-ci mai toti s'au facutu benedechisti — de altmintrea, ti-o spunu verde și fără complementu, că pe câtu unu Benedek si-are scaderile sale cu insielatorle și altele, nu cu multu mai puțin preponderedi Dta. Si știi că mai înainte de a scrie acelu articlu nu ai pus mai întâiu man'a la peptu și apoi să esi înaintea lumii cu atât'a minciune operite? Știi și aceea că dupa alegere ti-ai luat form'a de advocatu și ai venit la cancelaria cu partidele spre ale esoperă dreptulu, ce nu le competiă, pentru parale scumpe, și alungandu-te ca pre unu ne îndreptățitu — nu ai știutu cum să-ti versi veninulu, fora ce mentiune aruncate în publicitate.

Eu Dlu meu ce am fostu promis, că alegatorii sunt toti pentru unu deputatu romanu și anume în person'a Dlui G. . . B. . . o recunosc, și credea tota lumea că vomu triumfă, ca în anii precidinti — d'apoi Dle vedut'ai cum s'burau banii chiar' și d'in manile porcariulu d'in Venetia, asie încatu cugetai că Rothschild ar' fi descalecatu la nemesii Dvoștra, și atunci stamu uimiti cu totii că-ci noi nu avemu credituri ca stapanii, contradovada este Coman'a inferioare, unde nu au potutu să ajunga masina coruptiunei, pentru că atunci acei-a domni cari au venit cu pandurii câtraștratu d'in Fagarasiu înarmati la Venetia, și-perdeau câtrașusele, dara Dvoștra de frica v'ati suitu în turnu și me acceptati să ve scapu eu de perire.

Încă una și sanetosa Dle corespondinte, m'amu convinsu că ai facutu esperintia, că amu bani și nu-ti dau să joci rola de cavaleriu prin Sabiu, ti-ai luat refugiu la diurnalistica dupa care ai și întreprinsu o calatoria la Brasiovu se venezi, dara mi se pare că ai venit pre josu cu buzele inflate că-ci pentru atari servitii nu se arunca ordiu pre gansce.

Dle nesdravene! Dlu capitanu Codru nu au potutu alungă nuorii să vedia poporulu sôrele, credu că Dta ai luat alta cariera, nu amu știutu în ce tufa jace epurele, ci pana acum'a ai șediatu ca piscia legatu în sacu, cu tote că unghiile ti le amu cunoscutu de multu, dara proverbiulu romanu: Ca pana nu te dore nu te legi, asie și Dta de te ar' fi alesu comitetulu districtualu de asesore ori protofiscalu dupa cum ai aspiratu (d'in acesta alusiune vedemu că sunteți în ratecire. Red.) de siguru, ti resaria sôrele sperantiei.

Tôte ti-le asiu iertă, că ci atributulu ti au premersu, dara că-ci me numesci serginte alu Dlui vice-capitanu Co-

dru Dragusianulu, nu potu consimți nici câtu negrulu sub unghie cu bajocurele Dtale, înse atât'a știu — că „ocara ocaresce tier'a“ — că-ci nu ai nimeritu cuiu în capu.

Dle, Dta ai fostu de fatia la alegere, dara ti-o spunu și aceea că erai plinu de spiritulu asperu și numai un'a ai cartiaitu, și dreptu tînetorii de ordine (gendarmi) ti-au pus baionetulu în peptu, și îndata ai luat'o la sanetos'a, pentru ce nu te ai luptatu ca ceilalti romani adeverati? pentru că știi bine, că de suflamu ce-va câtra poporu, ti-respondă gendarmii „Dă-te innapoi, Ddieulu tîu celu romanescu! (în limba cea culta a stapaniloru),“ pre candu trasi-înpinsii de schusterei ne bajocariau fora destingere de caracteru ori persona, asie dara însadaru stralucia sôrele departe, că-ci tînetulu eră la ureche O spunu în lumea largă Dle că amu provocatu pe gendarmi să-mi dea asistentia spre a oprî coruptiunile de beuture, și numai odata mi au datu ascultare, dupa aceea me priviau ca pre unu simplu alegatoriu, esprimandu-se publice, că d'insi au ordinu a da ascultare numai presedinteliu comisiei, de alta parte ni au spusu-o conducatoriu postulu de gendarmi d'in Sierpeni, că au capetatu ordinu de a nu da ascultare judeului tractuale. Deci Dlu meu ce au remasu de facutu, ci a înflă d'in umeri, că-ci dreptatea eră în busunariulu stapaniloru ce striga în gura mare că d'insi sunt conceditiu regimului.

Nu e destulu cu atât'a, pentru că dupa ce amu fostu alungatu d'între poporu și ședind u în casa cu comisieiua au sositu o deputatiune d'între maghiari, ce are au provocatu pe presedintele în numele boeriloru d'in Gridu și Venetia inferioare, ca daca nu voiu parasi sala, nu mai voteza nici unulu, deci dara aratandu comisieiua că siguritatea personale pentru mine eră amenintata, m'am departatu în firm'a sperantia că comisieiua pentru atât'a atacuri și bajocuri va suspinde votisarea și ne facandu acest'a o patira cam siodu, că-ci daca nu întrevia gendarmii între poporu și comisieiua, scandalulu eră gat'a. Dlu meu debe să știi, că acești dni maghiari au spus'o francu, că numai Dni romanesci le au pusu dârile cele mari, i c o n s t r i n g u s e d e a s o l d a t i, și câte ne audite scorniau asup'a romaniloru încatu plebeii credindu eră dispusi a restignî pe totu individulu ce se arată ca partita nationale romana. (Rêu semnu, că poporulu rom. crede strai-nului. Red.)

Este unu ce curiosu, cumu potu invinui Dnii ce șiedu la mēsa numai cu sugerea în gura că-ci nu amu pututu disciplina poporulu dara la usi'a Dloru nu vedu ginoiulu ne maturatu, pentru că nu au facutu bataru atât'a de a provoca energice pre alegatori romani d'in urbe Fagarasiu, ca să vina la urna, ci au acceptatu ca d'in pescari, porcari, opincari, etc. să ăsa salvatorii natiunii romane ca pre timpulu lui Cristosu.

Ore Dle corespondinte facut'ai Dta și cu alti ca Dta bataru unu pasu pentru alegerea unui deput. romanu? Vedeti Dloru că de unde se nasce reulu — vorbirea vie scumpa pre simplii sateni ignorati ca și candu ati fi toti baroni, de afacerile particulariloru forte puțin ve interesati și apoi dieu cu totu dreptulu dîce romanulu: că cu Domnșiorii estia-nici nu poti vorbi, și le amu deschisu usile de neamu saturatu — deci dara Dle ca poporulu să ne asculte, și să nu ne îde în furca lungă, candu avemu lipsa de elu să corespondemu chiamarei de ampoiati, se premergemu cu esemplu și candu lu dore să-lu ajutamu, ca să nu încarce tote relele seculari totu pe ampoiati romani.

Știu că te ai saturatu, dara încă un'a, și apoi pofta buna de cetire — despre convenirea Dtale în fatia unui amicu cu unii sateni d'in acestu tractu pre care l'asiu fi îndemnatu ca poporulu acelei comune să voteze cu Benedek, dă-o la lumina, și trage-me la judecata nationale, pana atunci te privescu numai ca pre unulu ce crede în bobii, și alte far-mece, și te dechiaru de mentinosu și omu cu patima.

Georgiu Popu Grideanu.*)

În Nrulu 61. „Fed.“ publicăramu respunsulu mai multoru alegatori d'in cerculu elect. alu Carasiului (comit. Natumare) adresatu dlui Ales. Bud'a, ca întempnare la rectificările sale d'in Nr. 36. „Fed.“ Pentru crutiarea spatiului de altmintre încă angustu alu coloneloru diariului nostru, nu publicăramu atunci scrisorea ce ni-se adresase de câtra ddi alegatori subsemnati la acelu articlu, acum înse la provocarea dlui A. Bud'a, parte pentru ca dsa să nu aiba vre o cauza de banueta neci în contr'a Redactiunii, neci în contr'a cutarui alegatoriu d'in cerculu amintitu, impartesimtu întregu testulu scrisorii cestiunate d'impreuna cu semnatele, dechiarandu totodata că dlui A. . . de crede a i-se fi facutu nedreptate și voiesce a face reflexiuni spre justificarea sa, nu i este inchisa calea, pentru că Redactiunea

*) Conform detorintiei nostre de nepartenitori dăderamu locu reflexiuniloru Dv. și daca am forfecatu unele alusiuni prepersonale relative la autorulu corespondintieloru cestiunate am facutu-o pentru că observăramu îndata că ve insielati în presupusetiunea Dv. în privintia persoanei în contr'a carei a aveti banueta și pentru că respunsulu Dv. în locu de a se margini la refrangerea asertiuniloru corespondinteliu se ocupa prea multu de person'a a lui, de altmintrea ve ascurăramu că am forfecatu destule pasuri și d'in corespondintie cestiunata dar' în fine combinandu tote resuita ca mire a ce-va fi a putregaiu Fagarasiu, — vreamu să dîcem în Danimarca!

R e d.

numai în cestiuni curatu personale curma discutiunile sterile era candu intru aceste subversive vre o cauza publica, seu nationala, ea nu are nici simpatie nici antipatie, ci dupa dicala „Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas“ dorcesce si vre ca cestiunea se lamuresca. Deci lumina si rezultatul ei, adevăr si dreptate! este si va fi devis'a nostra.

„Onorab. Redactiune. Dlu Alesandru Buda in Nr. 36. alu „Federatiune“ voindu a-si rectifică portarea enigmatice cu ocaziunea alăgerei la Carasieu, în declaratiunea sa esita la publicitate, a denaturatu adevărul fără nici o crutiare, ma chiaru tientesce a innegri fără destingere pre alegatorii rni d'in acestu cercu electoralu. Subscripii ne sentim nu numai indreptatiti, dar' chiaru constrinsi a da Dlu A. Buda alataratulu respunsu, in tipu de epistola deschisa. — Nu scimu, in ce reputatiune stă Dlu la fratii romani d'in Pest'a, dar' la noi cu portarea sa, adevăratu mistificatoria, si-a perdutu cu totulu reputatiunea de romanu probatu, care o avuse. Credemu, că onorab. Redactiune nu va eugetă a avè o cauza dreptă de a refușă publicarea acestui respunsu alu nostru (intardiatu pentru multele ocupatiuni) cu atât mai vertosu, că-cî in acelu casu aru lasă in reputatiune nemeritata pre unu insu, carele a facutu prè multe mistificări, pentru ca se fia demnu a si-o perde. Apoi si de altminte neadeverulu nu merita crutiare. — Primiti. etc.“

Cub codrulu Satu-marelui 10 15 1869.

Sinceri stimatori:

Grig. Fabianu, mpr. Giorg. Ardeleanu, mpr. Teofilu Valeanu, mpr. Giorg. Popu, mp. Dem. Popu, mp. Giorg. Marchisiu, mp. Vas. Fabianu, mp. Giorg. Leucutiă, mp. Mih. Ditiu, mp. Eman. Pele, mp. Ciriacu Barbulu, mp. Vas. Cincea, mp. Dion. Popciu, mp. Dem. Sincai, mp. Aug. Pele, mp. Vas. Iluti, mp.

NOUȚĂȚI STRAINE.

FRANȚA. Relativu la turburările intemperate în Parisu care ni revoca în memoria preludiulu revoluțiunii d'in iuliu 1848, cetim în foile germane urmatoriile: „Turburările pre stradele Parisului se continua acum de cinci zile; tota lumea se arăta atîtăta în gradulu supremu, comerțulu si industri'a suferu, în una ziua au parasitu cetatea preste 40,000 de omeni, în multe cartiere boltele se inchidu forte tempuriu; se pote dice, că daun'a materiala, produsa prin turburările aceste, se suie la milioane. Cu unu cuventu, publiculu e forte nendestulitu, si tocmai publiculu acestu-a prin participarea sa face posibilu continuarea sceneloru acestoru-a. Diurnalele totoruru partitelor au admoniatu si conjuratu pre cetățienii cei onesti, a remanè acasa, lasandu pre turburatori singuri cu poliția; atunci acésta, vedindu-se necesitata, va lovî în capetele cele adevărate, si estu modu liniscea se va restaură numai de cătu. Inse nimene nu asculta de aceste admonitiuni. Bulevardulu Montmartre tocmai asiè de cercetatu de publicu ca si teatrulu. La 7 ora ser'a se incepe pies'a, si la 12. ore se finesce. Ma. pentru ca se assiste si la inceputulu comediei publiculu ocupa locu inca înainte de 6 ore la diferire intrări a le teatrulu.

Dintre tote turburările comise, cele de la 10. iuniu au avutu unu caracteru de totu seriosu. Una multime mare de poporu s'a adunatu inca la 5 ore în Faubourg du Temple, Villette, Fauburg St. Antoine si în Menilmontant. Partea cea mai mare a publiculu au fostu lucratori, cari stateau linisoti si vorbiu despre intemplanțele d'in zilele precedente. Numai de cătu se vedu inaintandu de pre Menilmontant nescie bande. Un'a d'între acele, comandata de unu omu batranu cu barba alba, comitea multe escese, spargea la ferestre, bombardă mai multe cărcime si trei case publice spargundu tote lampele si unele bolte. Cătra 9 ore apare garda municipale calare si pedestru (doue batalione si doue escadronu) respingundu multimea pre bulevardulu de Belleville, pre Rue du Temple si Rue Popincourt, unde s'au fostu facutu si nescie baricade. La 10 ore tota partea acésta fu liniscea, avendu unu aspectu forte tristu. Tote boltele erau inchise, neci unu sufletu de omu nu vedeai pre strade, nu ardea nescie una lampa, că-ce conspiratorii le-au fostu spartu tote. Pre tote bulevardele domniă liniscea mormentala — numai pre bulevardulu Poissonnière era miscare, de unde se audia sunetulu dobelor si strigările conspiratorilor. Pre la 9 ore miscarea incepă a luà dimensiuni totu mai mari. Si anume se ivira mai multe bande de conspiratori, cantandu marselin'a. Una parte d'între ei erau inarmati cu rude de feru. Cutrieră bulevardulu Montmartre si dupa acea se postara inaintea Variétés-ului. Erau trecute 10 ore, eandu garda municipale si cam la 500 de sergenti inaintara contr'a conspiratorilor, incepundu a imprascia multimea. Cu ocaziunea acésta mai multi individi fure vulnerati. Unu-a i s'a scosu unu ochiu, era altulu fu ucisu în Rue St. Marc., unde se vedu inca si adi urme de sange. Bulevardulu Montmartre inse era se implu de unu multime de omeni; unii se incera a jafu magazinulu

d'in Rue Vivienne alu fabricatorulu de arme Lefaucheu, inse nu li-a sucesu. Totu de odata una alta banda opri la coltiulu Rue de Banque unu omnibusu, voindu a-lu resturna; fu inse fugarita Cătra 12 ore turburările se incepura de nou Conspiratorii au fostu spartu tote boltele venditorilor de diurnale, pentru a se baricada contr'a cavaleriei. Se incera a scoate si arbori si stinsera tote lampele; fure inse imprasciati de militia si sergentii politiei, arestandu-se cam la 600 de individi. La 1 1/2 ora liniscea fu restaurata.

VARIETATI.

** Guvernele europene au esmisu în patrariulu primu alu a. 1869 carthie de statu în suma de 325,560,000 franci si anume: Germani'a 32,875,000 fr., Austri'a 87,500,000; Elveti'a 28,875,000, Spani'a 13,750,000, Franci'a 13,400,000, Itali'a 9,350,000, Holandi'a si Belgi'a 24,870,000, Turci'a 62,000,000 si Russi'a 62,910,000 franci.

** (Montanisticu) Diariulu vienesu „Osten“ spune, că în apropierea Zamului (cottu Huniador'a) s'a descoperitu una mina de arama, carea se dice a fi cea mai avuta în tota Austri'a. Conformu analizei facuta de institutulu ces. reg. geologicu d'in Vien'a, min'a susatinsa contine 29.2 procentu de arama. De a supra crustei de arama se afla un'a de pamentu tare de 6 orgie de grosa.

** „Pest. Lloyd“ spune că gidanii scosi d'in Roman'i'a s'au asediatu în Transilvani'a. Mai multe familie voiescu a trece în Ungari'a.

** (Date statistice). Statisticii spunu, că pre globulu pamentulu esistu 300 milioane de fumatori, d'între cari 2/8 parti sunt constrinsi se scuipa su decursulu fumatulu. Preste totu 50 de omeni scuipa pre tota diu'a una litra, si asiè 200 milioane de omeni scuipa pre tota diu'a patru milioane de litre si intr'unu anu nu mai putien de cătu unu miliardu si 460 milioane litre de scuipitu. D'in scuipitulu acestu-a — dicu ei — s'ar pote face unu fluviu, pre carele ar pote pluti si cele mai grele năi. Ei anuma, că fumatorii, scuipindu-si tota umedi'a, trebe se pieră cu totii, ca-ce precum sangele asiè si scuipitulu este una recerintia principala pentru vietia omulu.

** (Decoratiune.) În urma raportulu ministrulu de externe sub No. 3562, Maria Sa Domnitorulu Rom. au bine-voitu a acordă Domnului Demitru Gnică, presiedinte alu consiliulu si ministru alu afaceriloru straine, inalt'a autoritatiune pentru a purta insemnele ordinulu Hohenzollernu Sigmaringenu, clas'a I-ia, ce i s'au conferitu de Alteti'a Sa regala principele Antoniu de Hohenzollernu Sigmaringenu. (Monitoriulu.)

(Monstru de Petitiune) Romanii d'in comitatulu Aradului adresara consiliulu ministerialu o petitiune incarcata cu 7950, di: siepte mii, noue sute, cinci-dieci de semnatura, prin care ceru a li-se numi comite supremu de natiunea romana, carele se se bucare nu numai de increderea guvernulu ci totodata si de a poporulu rom. d'in acelu comitatu curatu romanescu. Petitiunea, a fara de acestu motivu, se baseza pre art. XLIV. alu legii d'in 1868. — De câte ori se bucina la urechile guvernulu mag. asemenea cantece de la codru, mai totu deaun'a se aude respunsulu steriotipu „de unde se luamu omulu vostru cioplitu dupa asemenarea nostra?“ Daca nu poteti fură, Fauriti!

** (Deschiderea congresulu serbescu în 14 iun. în Carloveti) sau intemplatulu în sal'a magistratule la 10 ore a. m., fiindu de fatia afara de episcopii Stoicoviciu, Geniciu, Cangelatiu, si mai multi arcimandriti, 65 deputati — civili, preuti si militari, asistandu unu publicu numerosu. La propunerea lui dr. Suboticiu s'au alesu una deputatiune spre a invită pre patriarculu, care se infatisia pre la 12 ore, fu primita cu entusiastece „jivio“, si primitiundu una cuventare urmata de aplause, declară deschisu congresulu.

Congresulu romanescu gr. or. tienutu la Sabiu în an. tr. intru un'a d'in siedintiele sale (pare-ni-se în 7 octobru) delegase d'in sinulu seu optu membri insarcinati de a se infatisia la congresulu serbescu cu scopu de a incera amicabil'a impartire a fonduriloru mai nainte comune romano-serbesci. Membrii resp. primira în zilele aceste de la Metropoliă estratulu procesulu verb. alu cestiunatii siedintie, relativu la misiunea lor. Impartesimulu numele membriloru delegati, sub Presiedinti'a: Pr. S. Sale Parintelui A. E. si Metrop. Andreiu bar. de Siagu'n'a seu la casu de impedece sub presied. S. Sale Par. Eppu alu Aradului Procop. Iv a c o v i c i u, DDi: Ionu Balnosianu locuteninte primariu imp. reg. Giorgiu Ioanovicu secret. de statu si deput. diet. Antoniu Mocioni deput. diet. Ionu Popovicu protop. Versietulu, — Vinc. Babesiu dep. diet. — Simeon Bic'a protop. si presied. consist. de Oradea-M. Sigism. Popovicu, vice-com. Aradului, deput. diet. — si Constantinu Radulescu, adv

Sciri electrice.

Vien'a, 14. iuniu. Adunarea poporala d'in Leopole conchiamata de societatea democratiloru a decisu, a nu tramite deputati în senatulu imperialu. — Deputatulu Borkovski a fostu presiedinte adunării.

Parisu, 14. iuniu. Diurnalulu „Monde“ spune, că poliția a prinsu mai multe chartie, cari aru contienè desluciri forte insemnate despre turburările d'in urma.

Parisu, 14. iuniu. „La Presse“ dice, că Haussmann a demissionatu.

Vien'a, 14. iuniu. „Press'a“ spune d'in Parisu că celoru trei redactori arestati ai diurnalulu „Reveil“ li s'a intentatu procesu de lesa maiestate. Ficiorii lui Victoru Hugo au scapatu de arestare prin fuga.

Vien'a, 14. iuniu. „Press'a“ vre a se, că ministrulu Herbst ar' fi tramisu ministrulu de resbelu Kuhn una nota, prin carea-lu provoca a si retrage ordinatiunea disciplinare de la finea lui aprile, pre bas'a carei-a colonelulu Bartels fu citatu inaintea tribunalulu militarulu.

Carlovitiu, 14. iuniu. Patriarculu deschise adi la 11 1/2 ore congresulu serbescu. Patriarculu fu insotitu în sal'a magistratulu opidanu de una deputatiune compusa de dr. Suboticiu; vorbirea lui fu salutata cu entusiasmu.

Constantinopole, 14. iuniu. Guvernulu e aplecatu a recunosee familiei lui Fazilu pasi'a ereditatea tronulu. Sultanulu e forte necesitu pre viceregele Egiptulu.

Washingtonu, 13. iuniu. Agintele insulei Cuba a provocatu de nou pre guvernulu stateloru americane, ca se recunosea de legale revoluțiunea d'in Cuba. Secretariulu de statu Fish i-a respinsu resolutu cererea.

Parisu, 14. iuniu. Eri nu s'au intemplatu turburări; pre totindene a domnitu cea mai perfecta linisce. — Imperatulu a cercetatu eri la 3 1/2 ore dupa amedi pre vice-regele Egiptulu, cu care a petrecutu una ora.

Brusela, 15. iuniu. Conclusul de la 12 l. c. despre delaturarea arestării pentru detoria fu respinsu în senatu cu 34 contra 23 voturi. Ministrulu justitiei s'a nesnitu a complană diferentiele de opiniuni ce esistu între senatu si camera, inse nu i-a sucesu.

Londria, 15. iuniu. În cas'a de susu s'au inceputu desbaterile a supra bilulu beserecei d'in Irlandi'a. Cas'a si tribunele sunt pline. Chironomulu cu soci'a sa sunt presinti. S'au presintatu petitiuni demonstratorie contr'a bilulu. Lordulu Granville pretinde în una vorbire lunga a dou'a cestire a bilulu, era lordulu Harrovby respingerea lui.

Vien'a, 15. iuniu. Scirile d'in Parisu spunu că Rouheru va intră în ministeriu.

Bucuresci, 15. iuniu. Guvernulu a presintatu camerei unu proiectu de lege prin care cere unu imprumutu de 15 milioane franci.

Newyork, 14. iuniu. Consululu stateloru americane de nordu Motlye insarcinatu, la casu candu Angli'a ar suscepe de nou negociatiunile despre cestiunea de Alabama, a declară, că uniunea ca guvernulu nu pretinde nece una desdaunare pentru recunoscerea statelor de sudu. Scirile esite d'in fontane ispaniole spunu, că insurgentii d'in insula Cuba ar fi totalminte batuti.

Florenti'a, 16. iuniu. În 15. l. c. se scrie d'in Rom'a, că d'in Paris au sositu la Rom'a telegrame multu importantu, în urmarea caror-a cardenalulu Bererdi va caletori mane la Paris cu unu misiune estraordinaria — Pap'a suferi de morbulu epilepticu, care inse decurse s'au vre-unu periclu mai mare. — D'in partea mai multor poteri se manifesta opusetiune contr'a sinodulu ecumenic conchiamatu de pap'a, si acésta produce neleniscea în Vaticanu. — Escortarea cătoru-va poloni d'in Rom'a se atribuesce mai multu unor consideratiuni de statu de statu de cătu motivelor diplomatebe.

Madridu, 17. iuniu. În siedinti'a de marti a cortesulu Serrano se alése reginte cu 193 contra 45 de voturi.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.